

ע"פ 1 חלק 2.

סעיף 36

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
יום ב', ח' בכסלו התשמ"ד - 14.11.83

נכחו: חברי הועדה - השרים: י. נאמן - יו"ר, מ. נסים, מ. צפורי

נציגי ההסתדרות הציונית: א. אביחי, ר. ויץ, ע. לוינסקי, א. תבין

נעדרו: חברי הועדה - השרים: מ. ארנס, פ. גרופר (בחו"ל), ז. המר, י. כהן-אורגד, ד. לוי

נציגי ההסתדרות הציונית: מ. דרובלס, מ. ריבלין, א. שפירא

מ. דקל - סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
ח"כ ח. פורת - משרד המשפטים
פ. זלבק - משרד ראש-הממשלה
מ. ארן - משרד האוצר
א. בוכמן - הסוכנות היהודית
ז. בן-יוסף - משרד הבטחון
א. בראון - משרד הבינוי והשיכון
ז. ברקאי - המנהל הכללי, משרד המדע והפתוח
ת. גריזים - הסוכנות היהודית
י. דקל - משרד החינוך והתרבות
ש. יהלום - לשכת שר המדע והפיתוח
ד. לב - משרד הבינוי והשיכון
י. מרגלית - משרד התעשייה והמסחר
א. עסיה - הקרן הקיימת לישראל
ח. צבן - לשכת סגן שר החקלאות לענייני
א. צור - התיישבות
א. שבות - משרד המדע והפיתוח
מ. שמיר - מנהל מינהל מקרקעי ישראל
א. לישנסקי - מזכיר הועדה

/סדר-היום

בפרוטוקול זה 36 דפים.

19-31
19-31

- סדר היום:
- 1/הת ההתיישבות בגליל א.א. 1
 - 2/הת ההשלכות התקציביות על ביצוע תכניות ההתיישבות א.א. 1
 - 3/הת המאחזים בבתרונות ובאלישע א.א. 5
 - 4/הת איזרוח האחזיות:-
א. מול נבו
ב. בית הערבה
ג. נחל צורי א.א. 5
 - 5/הת תל-חיים:- הקמת יישוב קהילתי במסגרת א.א. 14
גוש התיישבות א.א. 18
 - 6/הת עופרים ב'
 - 7/הת הר-חלוץ:- יישוב קהילתי לעולים א.א. 23
מארצות-הברית

./ההתיישבות

הת/1 ההתיישבות בגלילהת/2 ההשלכות התקציביות על ביצוע תכניות ההתיישבותהשר י. נאמן:

רבותי, אנו נפתח בישיבה. לצערי, זו תהיה ישיבה קצרה יחסית, גם בחרנו להביא מעט נושאים, כי ב-1600 אני צריך להזכיר את בן-גוריון בכנסת, מטעם הממשלה. הייתי רוצה לסיים את הישיבה ב-1545.

המילה "שונות" יכולה לכלול הרבה. אני אומר מה בדיוק עומד על סדר היום, היום. באיזרח מדובר על שתי האחזיות - מול-נבו ובית הערבה. לגבי צורי עוד נראה. אח"כ ישנו נושא תל-חיים (בדרום מזרח רוג'ייב). אח"כ ישנו עניין עופרים ב'. פרופ' וייץ, כחבר הועדה, ביקש ממני לשים על סדר היום את נושא הגליל. גם הבטחתי לו בישיבה הקודמת. אני רק רוצה להזכיר אותו. אם חבר ועדה מבקש לשים זאת על סדר היום, אני שם זאת על סדר היום. אני רק מסביר, שעם כל הרצון הטוב, ואין מי שרוצה יותר ממני, שנגמור עם הנושא הזה, שנשחב כבר כמה זמן, וחבל שנשחב, למעשה, מה שסיכמנו אז היה, שההסתדרות הציונית או הסוכנות היהודית, יחד עם משרד הבינוי והשיכון ומשרד החקלאות יתקדמו בנסיון לסכם איזו שהיא מדיניות משותפת וגם החלטות לגבי הישובים. העניין כמעט הסתיים. גם הסברתי זאת לפרופ' וייץ. מה שחסר היה עוד זה איזה שהוא מסמך מסכם, שצריך היה להכתב ביחד. הספיקו כבר לכתוב את טיוטת המסמך, אבל עדיין, בצד של משרד הבינוי והשיכון, היא עוד לא עברה את השר. בגלל זה, הייתי רוצה, שלא לגמור את הנושא הזה היום. התקדמנו מאוד עם העניין. אני מבטיח, שלישיבה הבאה, שלא תדחה הרבה, כפי שאמר סגן ראש הממשלה בישיבה הקודמת - אני אשתדל שלא להשאיר רווחים גדולים מדי בין ישיבה לישיבה - הנושא יובא.

לפני שאנו נכנסים לנושאים, אני רוצה לומר רק עוד דבר אחד - בשבועיים האחרונים היו פרסומים (שהתבססו לא מעט על אמת, מבחינה זאת) על קשיים שישנם היום בביצוע התכניות ההתיישבותיות. אני לפחות יודע, שחלק

ניכר מהקשיים הללו נגרם בגלל קשיים בהזרמה מצד האוצר. העניין לא החל עכשיו. האפקט בחוץ מורגש עכשיו, אבל למעשה, זה אפקט שכבר ישנו מחודש אוגוסט, בעצם, מהרגע שהחלו הדיונים על הקיצוצים. אז הוקפאו שורה של דברים. אני מקווה, שעם זה שהממשלה מסיימת עכשיו את הדיונים הכלכליים - היא כמעט סלימה אותם, אבל יש פה ושם עוד דברים שצריכים להגמר - אני, מצידי, כממלא מקום יו"ר הועדה, אדאג לכך, שהנושאים ההתיישבותיים האלה גם כן ידונו ולא יפגעו בגלל הקיצוצים הללו.

השר מ. ציפורי:

יש לי הערה לסדר - ראשית, הדברים לא קשורים

בקיצוצים.

שנית, מחכה ישיבה משותפת. הדברים יתחילו והתחילו, כל שנה, בעובדה, שכל המשרדים לא מביחים את הנתח שלהם להתיישבות. עד שבידי הועדה הזו לא יהיה מסמך כולל, שאומר כי משרד זה וזה משקיע בשטחים כך וכך שקלים ומשרד אחר משקיע כך וכך והכל יהיה משחק אחד והועדה תהיה גורם מפקח האם כל משרד מקצה את הנתח שלו או לא, אז כל הדברים הם דיבורים בעלמא והקצב יהיה מקרי. הבעיה היא בעיה יסודית - איך עובדים? זה נכון לאו-דווקא ליהודה ושומרון, אלא בהרבה מגזרים אחרים, גם כן. למעשה, אין בשום אזור או בשום נושא בארץ איזה פרוייקט משותף. אם זה פרוייקט, יכול להיות, שהממשלה היתה צריכה להחליט, שביהודה ושומרון, אנו רוצים לתת כך וכך מיליארדים. ואז, מי שעוסק בפרוייקט הזה יקבע את החלוקה ואת העדיפויות הפנימיות. לכן, זה לא שייך לכן קיצוצים או לא קיצוצים. אתה יודע מה היתר בותנים? אתה יודע ממה אני אקצץ או לא אקצץ. אני יכול להחליט מחר, שאני לא משקיע אפילו אגורה אחת, יש לך על זה בקרה? לא. יש לך התחייבות ממני? לא. אותו הדבר לגבי יתר המשרדים. לכן, זו הבעיה היסודית. דיברנו לפני חודש על כך שנעשה ישיבה עם כל השרים הנוגעים בדבר, כולל מסחר ותעשייה ואחרים, כדי לראות, יחד, מה יכולים לעשות. אם לא, אני חושב שזה יהיה די עצוב כל הזמן.

השר י. גאמן:

אני מקבל מה שאתה אומר. זה נכון לגבי משרד המסחר והתעשייה, משרד התיירות וכו'. בכל זאת, אצל משרד הבינוי, זה לא סקטור יחסית קטן, אלא זו משימה כמעט עיקרית, אז לגביו, אני יודע, במקרה זה, שבאמת יש עיכובים בהזרמה, שגרמו לו לבעיות.

השר מ. ציפורי:

יובל, אני אמרתי לפני 6 שנים, שצריך להפסיק לבנות בשפלה. בבקשה.

השר י. גאמן:

בסדר, אולי נביא את ההחלטה לממשלה ונגמור זאת.

מר י. דקל:

אני רוצה להעיר שתי הערות, האחת בוגעת לענין הגליל - הסיכום כפי שהבאת כאן בהחלט מתקבל, פרט לבקשה, שמתוך המסכת של הגליל, אנו מביאים שני ישובים, שאנו מבקשים לדון ולאשר אותם, בלי להמתין לדיון המסכם שיהיה בישיבה הבאה. זה על דעת כל החברים שהשתתפו בהכנת המסמך. זה דבר אחד.

הדבר השני קשור להערה שלך ולתגובה של השר ציפורי. אני רוצה למסור פה איזו הודעה, שאיני בטוח איך תתייחסו אליה. היא קשורה לפעולות אזרחיות במספר מאחזים, שלאחרונה הוחלט לאזרח אותם. בישיבות האחרונות סיכמנו על אזרחות של מספר מאחזים. עם כל המהומה שהיתה מסביב, בצורה זו או אחרת, התחלנו בפעולה אזרחית בכמה מהמאחזים האלה, בלי כל אמצעים שיועדו לכך, אלא תוך כדי ספיגת אמצעים מינימאליים ואילוף האנשים (עם כל הכבוד להם), להכנס למערכות דיור פרימיטיביות ביותר, עם סידורי שירותים כימיים בחצר וקבוצה מצומצמת מאוד בכל מקום. השתדלנו ליצור לפחות מניין, גם זה לא הצלחנו. האנשים

מסדרים מניין ע"י זה שהם מבלימים אורחים, כי יש דיור ל-5 משפחות בדולב, ל-7 משפחות בחרמש וכנ"ל מה שהולך להיות בגנים, במצפה-נטופה, בעתניאל, ברוגן. המצב הוא, שהמימון המינימאלי שמתאפשר הוא במסגרת של כל מיני התחכמויות וספוגות בפנים, על-חשבון פעולות אחרות, שהתחייבנו לעשות אותן ואנו לא עושים. אני מבקש, שיהיה ידוע, שהאנשים במקומות האלה נכנסים לחורף, בתנאים של פליטים ולא יהיה שינוי במצבם עד אחרי החורף. תנאי הדיור הם מאוד גרועים, מאוד פרימיטיביים. אני מעריץ את האנשים שמוכנים לחיות בתנאים האלה. זה המקסימום שאנו יכולים לתת להם בשלב זה. או שאפשר לקבל את ההחלטות כהחלטות לביצוע, לכשירחיב - אך לא כך הבנו את רוח ההחלטה.

מר אליהו עטיה:

בענין הגליל, אני מבקש שהגורמים בהסתדרות הציונית ומשרד הבינוי, לא ישכחו 2 דברים: האחד - דו"ח ועדת מבכ"לים, שלא מזמן עשתה עבודה גדולה בענין הגליל. והנקודה השניה - ישנו מתאם של פעולות הממשלה בגליל, שכדאי גם אותו להכניס בסוד העיניים.

השר י. גאמן:

בסדר. אני מציע שנפתח ב-2 או 3 ההאחזיות. לגבי השלישית, אני פשוט לא זוכר איך הצגנו את הענין לפליאה, למשרד המשפטים. אנו צריכים רק לדעת, האם יכולה להיות מאושרת היום או לא.

מר י. דקל:

בבקעת הירדן קיימות 9 האחזיות נח"ל. אחת מהן - שדמות מחולה (שלח) כבר בתהליכי איזרוח סופיים. נבנה ישוב הקבע והחיילים בגמר מחזור הנח"ל, בעוד חדשים, יצאו משם ובמקומם יכנסו חברי שדמות מחולה, שנמצאים היום בישוב מחולה. נשארות 8 האחזיות. מתוך 8 האחזיות, קיימות 3 האחזיות בצפון הבקעה, ששתיים מהן קיימות והשלישית בהקמה. בהקמה נמצאת גיבסנית, הידועה בשם רותם, פלס ונחל יבוק (חמדת) - שלושה ישובים, שהועדה הזו החליטה, בשעתו,

להקים אותם במתכונת קבע, כאשר האחזות הנח"ל תהיה השלב הראשון להתפתחותם. לא צריך להחליט החלטה נוספת על איזרוח - איפה שיאפשר התקציב ויהיו גרעינים, אפשר יהיה ליישב את המקום.

הת/3 המאחזים בבתרונות ובאלישע

המאחזים בבתרונות ובאלישע - הוחלט בישיבה האחרונה לאפשר את איזרוחם. שוב, איזרוחם יתבצע כאשר אפשר יהיה לעשות זאת מנקודת ראות הגרעינים וההחלטות על האפשרות התקציבית. לגבי אלישע, כדאי שתראו את ההערות שהגברת אלבק שלחה לנו אחרי הישיבה הקודמת. הישוב יוקם לא במקום המאחז, אלא 3 ק"מ קצת צפונה מערבה למקום הנוכחי, במקום שבו ישנה קרקע כאדמת מדינה.

הת/4 איזרוח האחזיות

א. מול גבו

ב. בית הערבה

ג. נחל צורי

נשארו עוד 3 האחזיות של הנח"ל בבקעה - מול גבו, בית-הערבה ונח"ל צרי - אנו מביאים את שלושת הישובים האלה היום, בבקשה לאפשר את איזרוחם, באותה המגבלה שקשורה לאפשרויות הכספיות, לביצוע הכשרת הקרקע והפיתוח. כלומר, לא מדובר בהתיישבות מיידית, אלא בתכנון, בהתגבשות ופיתוח המסכת האזורית שקשורה בעניין.

בית-הערבה ומול-גבו הם ליד מנזר דיר-חג'לה. זה

אזור שנמצא צפונית-מזרחית לגשר עכדאללה. נח"ל צרי - אנו מציעים להקים ישוב לא

במקום של האחדות הנח"ל, אלא בשטחים שנמצאים ממזרח. אני מבקש לתקן בדף שהעברנו על נח"ל צורי, כי הנ.צ. הוא 194:148, שהוא המקום המיועד לפיתוח הישוב בתוך השטחים מצפון למושב שהוקם, בשם נעמי (נעמה). ביקשתם שנלך בעקבות ועדת השמות.

אנו מציעים, ששלושת הישובים האלה יקבלו אפשרות איזרוח והפיתוח שלהם יעשה בהתאם להתפתחות כח האדם והתקציבים.

רק שתי הערות קצרות - ראשית, אתם יודעים, שלאחרונה, פרופסור פוהריליס עמד בראש ועדה, ממנה ביקש ראש הממשלה לבדוק את נושא בקעת הירדן. כל 8 הישובים שמגיתי, נכללים במסגרת ההמלצות של הועדה הזו, שתוגשנה ותאושרנה לממשלה. הישובים האלה כבר כלולים בתוך המסגרת.

שנית, הקמתם של הישובים והקצאת אמצעי יצור חקלאיים להם, כפופה להחלטות המקובלות במינהל התכנון, ברשות התכנון החקלאי, בתאום עם משרד החקלאות. זו הבקשה. אנו מבקשים את אישור הועדה.

מר א. בראון:

אני רוצה להוסיף, שזה יהיה בפרוטוקול - למעשה, גם בית הערבה וגם מול גבו, יועדו בוועדת גבתי להיות קיבוצים של התק"מ. כדאי שזה יהיה רשום. כי פה כתוב: ישוב כפרי.

מר י. דקל:

אנו ניזהרנו לא להביא פה סיכומים, אז כתבנו:

ישוב כפרי.

מר א. בראון:

אבל על זה, למעשה, כבר הוחלט בוועדת גבתי.

מר מ. דקל:

זה עדיין לא מחייב. אני מציע לא להכניס זאת

לפרוטוקול.

מר אליהו עטיה:

בית הערבה הוא באותו מקום של בית-הערבה הראשון?

מר י. דקל:

לא, בית-הערבה המקורי נמצא במקום הזה, שהוא 1.5

ק"מ מגשר עבדאללה מערבה. בית-ערבה שיוקם עכשיו, ימצא מהעבר הצפוני של אותו כביש, במרחק של 2 ק"מ מאתר בית הערבה ההסטורי.

מר בוכמן:

אני רוצה לשאול, האם הועדה מודעת לשתי נקודות

שהעלאנו בזמנו - לעובדה, שבבקעה יש כ-250 יחידות דיור ריקות. ולעובדה השניה - שלא תהיה פרנסה מחקלאות באזורים האלה. אולי תהיה תעסוקה, אבל לא תהיה פרנסה.

דבר נוסף, שאני רוצה להגיד על דברים שנאמרו

קודם - אמנם יש איזו הקפאה והאטה בתקציבים, לא רק בהתיישבות אלא בכל הארץ. יחד עם זאת, לדעתנו, המגבלה העיקרית היא מגבלה של יהודים לא של תקציבים. אין מספיק מתיישבים. יש הרבה אזורים פיתוח וערי פיתוח, שמתחרים על כמות מוגבלת של יהודים. אין עליה. יותר נוח להגיד שאין תקציבים, אבל זו עובדה.

השר י. נאמן:

זה לא נכון, ליהודה ושומרון יש 3,000 משפחות, חוץ מכל הגרעינים, שנרשמו במבצע ההכוונה ואנו לא מסוגלים לספק להן מקום. זו עובדה. זה לא אומר, שהן מוכנות לבוא לשבת בבקעה, אבל הן כן רוצות לשבת בשומרון, ביהודה ובחבל עזה. אין לנו בשבילן ישובים.

מר בוכמן :

אולי בשאל את משרד השיכון כמה יחידות דיור ריקות ניתן למצוא שם.

השר י. נאמן :

בועדה הזאת, לפני ישיבה או שניים, אנחנו דנו דיון ארוך בדו"ח של מבצע ההכוונה. תוצאת אותו דיון היתה, שאנו עומדים בפני 3,000 משפחות, שאין לנו בשבילן דירות. ביקשנו מהסוכנות היהודית ומההסתדרות הציונית לתכנן מחדש את התיכנונים שלהן, כדי למצוא איך לעמוד בפני הבעיה הזאת. אנחנו מבינים שהבעיה היא תקציבית, אבל היא רק תקציבית. אני לא מקבל שהיא לא תקציבית. יש לנו 3,000 משפחות, שאין לנו תשובה בשבילן. זה כולל את חבל עזה - ולא עשינו את המבצע אלא בגוש דן. אילו היינו עושים אותו, עכשיו, באזורים אחרים, היו מצטרפים לתור עוד אחרים.

מר מ. דקל :

אני מצטער, שמשרד האוצר העלה את הסוגיה הזאת. במיוחד את החלק השני שלה - לא על 250 דירות העומדות ריקות, כי ה-250 דירות זה פועל יוצא מחלק ב'. הביטוי שלך, שאלו יהיו ישובים שתהיה בהם תעסוקה, אבל לא תהיה בהם פרנסה, הוא מאוד לא נכון, כי לפי הקונספציה הזאת, כל החקלאות בארץ תהיה מאוד מועסקת בלי פרנסה. הבעיה של החקלאות בבקעת הירדן היא כמו הבעיה של החקלאות בכל הארץ.

מר ר. וייץ:

כמו כלכלת הארץ כולה, חוץ מיצוא.

מר מ. דקל:

בנוסף לזה, ראש הממשלה הטיל על ועדה בין-משרדית להגיש המלצות והיא הגישה את המלצותיה. משרד האוצר צריך להיות מודע להמלצות האלה, גם כשהוא לא מסכים.

מר י. דקל:

מה לא מסכים? הוא חתם על ההמלצה.

מר מ. דקל:

גם כשהוא לא מסכים, הוא לא צריך להעלות זאת כאן. על אחת כמה וכמה, כאשר נציג שלכם היה בועדה אז אי אפשר לבוא לכאן ולדבר על מסמך שהוצא על-ידי המשרדים בשיתוף עם משרד האוצר. זה מצער. נדמה לי, אני חושש, שיש כאן אווירה לא סימפטית ולא כל כך עובדתית.

השר י. נאמן:

אני מודיע, שאין בעיה של יהודים, לכל אזור שזה לא יהיה. אין בעיה של יהודים גם לבקעה. יש אזורים, שבהם אנו לא צריכים לעשות מאמץ מיוחד כדי ליצור את אמצעי הפרנסה ואז מספיק שיש יהודים. יש אזורים, שבהם אנו חייבים לדאוג ליהודים, שתהיה שם תעסוקה. גם זה עניין של כסף. תכניות יש, כסף אין.

מר א. בראון:

אני רוצה לומר, כי לגבי הקיבוצים או אלה שמיועדים להיות קיבוצים - "מול נבו" ו"בית הערבה" - הנח"ל והתנועות מארגנים

עכשיו גרעינים שיעברו את השלבים בנח"ל ומיועדים למקומות האלה. כלומר, זה סוג אחר של התיישבות, זה לא מושב. לכן, אני בהחלט חושב, שבשביל שהסוכנות או החטיבה להתיישבות תתחיל לפתח את המקום הזה, צריך להחליט על כך עוד היום ואין זה שייך האם המקומות ריקים או יש אנשים או אין, כי זה היעד של גרעינים שמיועדים אותם לבקעת-הירדן ע"י התק"מ. זה גוש שלם של התיישבות, שהם מארגנים אותו.

ח"כ ח. פורת:

אני רוצה להעיר שתי הערות, האחת באשר לנושא של ההתיישבות בבקעה. בעקבות ההצעה שעומדת פה על הפרק, של איזרוח מול-גבו, בית-הערבה ונח"ל צרי, כפי שהוזכר כאן, להתיישבות קיבוצית... .

מר י. דקל:

נח"ל צרי מוצע להיות מושב.

ח"כ ח. פורת:

התיישבות שיתופית או התיישבות חקלאית מובהקת. אני רוצה להעיר הערה, שנוגעת, דווקא, לסיכום שהיה לנו בישיבה הקודמת ואני קצת הופתעת, כשראיתי את הפרוט של הסיכום כפי שהופיע כאן. היא נוגעת לאלישע. אני חושב, שההתיישבות החקלאית בבקעת הירדן, עם כל השטחים הנוספים שהוקצו לה ממזרח לגדר המערכת וכו', נותנת לנו איזו תשובה. יחד עם זאת, חשוב מאוד, שבבסיס את ההתיישבות בבקעת הירדן, לא רק על התיישבות חקלאית פרופר.

נדמה לי, שבשעתו, כשדנו על הנושא הזה של אלישע, דווקא על רקע יישוב עוד 3 יישובים חקלאיים, דיברנו על כך, שיהיה יישוב, שיכול להיות יישוב מעורב, שחלק מהמשפחות בו יהיו חקלאיות, אבל הקרבה שלו ליריחו והצורך לתת משקל נגד לאוכלוסיה הערבית ביריחו, הולכים בכיוון של יישוב קהילתי. כשאני קורא פה באינפורמציה, שמדובר פה על יישוב שמתוכנן, סה"כ, ל-60 משפחות

בלבד - כפי שמצויין בפרוטוקול הקודם - ויבוסס רק על חקלאות, אני חושב, שיש כאן איזו שהיא החמצה של אפשרות, שבצד הישובים החקלאיים, יהיה ישוב קהילתי. אני מעלה את הדברים האלה דווקא כאן, מפני שאנו הולכים לאשר עוד 3 ישובים חקלאיים וצריך להיות איזון בין הדברים, כדי שתהיה פה אפשרות גם לישוב חקלאי וגם לישוב קהילתי.

זו הערה לדיון הקודם, שאמיתי אותה על רקע ההחלטה להקים עוד 3 ישובים חקלאיים, שאני שלם איתה לגמרי, כי הם באמת מתאימים לכך.

אני רוצה לומר לאיש האוצר - יהודה דקל הזכיר כאן, שישנם ישובים קהילתיים, שכבר אוזרחו והמשפחות כבר יושבות בהן. אני לא מדבר רק על הנושא של מה שעומד בצגרת, אלא על ישובים שבהם כבר יושבים אנשים, בתנאים קשים ועל גרעינים, שמאחריהם נמצאות עוד עשרות משפחות, שאינן יכולות להכנס פיזית, כי אין להן מבנים. הם יצטרכו לעבור את החורף בתנאים הקשים והגרועים ביותר - כמו בחרמש, עתג'אל, דולב. אלו ישובים שהחלטנו על איזרוחם והם אוזרחו בשמחה רבה. לגבי ישובים אלה, מעבר לדברים האחרים, אי אפשר לומר שאין שם משפחות, כי המשפחות יושבות פיזית בשטח וכל מה שנדרש הוא, שמשרד השיכון יבצע את הקמת הגרעין הראשון של הישובים האלה, בתקופה הקרובה ביותר, כדי שלפחות זה לא יהיה בתחום ההקפאה. אני לא רוצה לנהל על זה עכשיו דיון יוסי, אלא העלאתי זאת על השולחן בתשובה לדבריו של נציג האוצר.

השר יג. נאמן:

אם נציג האוצר לא שמע, אז אפילו הוזכרו

בתי-שימוש כימיים.

מר רג. וייץ:

אני מוצא את עצמי במצב מוזר, כל אני תומך בחנן פורת, אבל כשהוא צודק, הוא צודק. אני חייב לומר, שהוא צודק ואני תומך בגישתו הפעם.

אני חייב להגיד לחברי משכבר הימים (ולא אוסיף פה אף מילה, כדי לא לקלקל את הרושם ולהרגיז את ציפורי) כי אני לא מסכים איתך בהחלט לגבי הדברים שאמרת לגבי החקלאות. אני מציע לשולחןהנכבד הזה להתייחס בזהירות מרובה, כי העתיד עכשיו מתגלגל עלינו במהירות יותר גדולה מאשר חשבנו. אין לי ספק, שחקלאות היצוא, במקומות האקלימיים המתאימים, בלי ספק, תביא רווח רציני לכלכלת מדינת-ישראל.

מר מ. דקל:

אני מסכים איתך, אבל אז גם משרד האוצר צריך לשנות קצת את הקונספציה שלו.

מר ר. וייץ:

הוא ישנה. המציאות תביא אותו לשינוי, אל תדאג.

מר בוכמן:

אם הממשלה תחליט על סדר עדיפויות, בשנה את הקונספציה.

הגב' פ. אלבק:

קודם כל, לצד הקרקעי - לגבי צרי, רק שיהיה ברור, שהמקום שהראו על המפה הוא לא ה-ב.צ. הכתוב בסימון, אלא צריך להיות 195:148 ואז זה הישוב שכולם התכוונו אליו. זה בסדר.

את שני האחרים לא בדקתי, אבל היות והמאחז קיים ומדובר על המקום שבו המאחז, אז אני מניחה שלכך מתכוונים.

עכשיו, כעקרת בית, לא בתפקידי - אני רוצה לומר מילה לגבי הישובים שמקימים בדרום בקעת-הירדן. יש לחשוב שאם התעסוקה לאנשים היתה בתוך מבנים עם מיזוג אוויר, זה יכול היה לתרום לענין. אנו כל הזמן חושבים על חורף, אבל שם צריך לחשוב על חום הקיץ. הנימוק בגד ההתיישבות שם הוא בעיקר החום בחוץ, כולל בישובים החקלאיים.

השר י. נאמן:

אני מבין, שאנחנו סיכמנו לגבי שלושת הישובים החדשים האלה - כלומר, איזרוח של מול-גבו, בית-הערבה וצרי. שניים קיבוצים. האחד לא. כולם חקלאיים בעיקר.

ישנה הערה שהעיר חנו לפרוטוקול הקודם, לגבי אלישע - אנו ממליצים, שהמתכננים יבדקו את האפשרות לראות באלישע גרעין לישוב גדול יותר, שיהיה, פחות או יותר, יריחו היהודית.

מר י. דקל:

בענין הזה, אם יורשה לי, אני רוצה לחזור לוועדת פוהריליס. מאחר והמחלקה להתיישבות לא תשתתף בדיון בממשלה, כאשר יחליטו לאמץ או לא לאמץ את הדו"ח, היא הודיעה לשר החקלאות, שהיא מבקשת, שהוא ייצג גם אותה שם ויביע את תמיכתנו בתכנית. כי פורמאלית היא צריכה להיות מאושרת ע"י ראש הממשלה והממשלה.

בנוגע להצהרה באשר לאלישע וריחו - דו"ח ועדת פוהריליס התייחס באופן ספיציפי לענין הזה. הוא קבע, שמוקד האיכלוס הלא חקלאי,

כרגע, שבו יושקע מאמץ לאומי גדול, יהיה במעלה אפרים. כל פיתוח אחר, ככל שיהיה חשוב, צריך להיות מסומן, אבל הביצוע שלו יהיה בהתאם לקצב האיכלוס ולאחר שמעלה-אפרים יעבור איזו נקודת המראה. לכן אנו לא מתייחסים כרגע לכמה הצעות שיש לנו באמתחתנו להקים ישובים לא חקלאיים נוספים בבקעת הירדן, ביניהם בסביבות יריחו. לכן, אלישע יהיה כפי שהחלטנו. יהיה בפרוש מקום להציע הצעות נוספות, שחלק גדול מתעסוקתם יהיה לא חקלאי - יש תעסוקות כאלה בסביבה, אבל לא בתחרות עם מעלה אפרים.

השר י. נאמן:

אני לא חושב, שמישהו התכוון לתחרות עם מעלה אפרים. מה שברור, שלישוב כזה ביריחו יש לו לפחות נושאים תיירותיים ואחרים, שיכולים להיות בסיס, בסביבה זאת, לישוב אחד כזה.

מר מ. דקל:

השאלה אז, האם אלישע צריך להיות למטה, בחום הזה, או צריך להיות למעלה.

השר י. נאמן:

אנו רשמנו את ההערה.

הת/5 תל-חיים: - הקמת יישוב קהילתי במסגרת גוש התיישבותי

השר י. נאמן:

אנו עוברים לתל-חיים. אני מבין, שזה משלים את

ההתיישבות באזור שכם.

מר י. דקל:

האזור שמסביב לשכם כולל היום את הישובים: תפוח, אלון-מורה, ברכה, והפעם האחרונה שהחלטנו להקים שם ישוב, היתה על יצהר. אנו מדברים על אזור, שכולו נמצא מדרום וממערב לשכם. אלון-מורה - במזרח, ברכה - מדרום, תפוח - מדרום, יצהר - מדרום - הכל ישובים קיימים.

עכשיו מוצע לפתח גוש התלישבותי, שאנו קוראים לו בשם כללי אחד - תל-חיים. מתוכו מוצע להקים היום את הישוב הראשון - תל-חיים, שנמצא במקום שנקרא חורבת חיה. מוצע להקים פה ישוב קהילתי, שישתלב במסכת האזורית, ואולי, בעתיד היותר רחוק, ישתלב במערכת של עוד כמה ישובים. הוא ממוקם 5 ק"מ מדרום-מזרח לשכם, בסביבת האתר שהיה בשעתו אלון-מורה שפורקה. אנו מציעים, שהישוב יתוכנן, בשלב הנוכחי, ל-250 משפחות ותעסוקת הקהל תהיה בעיקר מתעשיה, שרותים, תיירות ומסחר. הישוב יהיה קשור, לפי ההצעה למרכז העיר שומרון, שמאגדת את כל יתר הישובים.

השר מ. ציפורי:

להשכלתי, האם על דבר כזה דיברת עם משרד המסחר והתעשיה לשמוע מה הם אומרים, למה הם מתכוונים, או שכתבתם תעשיה וזהו? אני מתעניין בעבודת המטה.

מר י. דקל:

אני אסביר לך את עבודת המטה -במערכת התאום של בחירת התעסוקות לישוב, בדרך כלל, אנו פונים לגופים המקצועיים הפורמאליים וגם לגופים המקצועיים הלא פורמאליים. למשל, נושא הישובים החקלאיים חייב להיות מתואם עם משרד החקלאות, עם הגופים המתכננים במשרד החקלאות - איזה סוג חקלאות וכו'. אותו הדבר כאן. אנו הרי צריכים אח"כ מפעלים מאושרים.

משרד התעשיה סליג את עצמו להתמחות ספציפית ב-2

דברים: האחד, הוא מסילע, באופן מאוד, מאוד עיקבי, לפיתוח תשתית לתעשיה, גם אם התעשיה אינה ידועה מראש. והשני - הוא מקצה סטטוס של מפעל מאושר, במידה והישוב נמצא באזור פיתוח. זה הכלל ביחסים עם משרד התעשיה. הם לא משתתפים, כגורם פעיל, ביזום הקמת ישוב. יזום הקמת תעשיה הוא חלק פעיל מהמערכת.

השר י. נאמן:

גם שם יש היום בעיה תקציבית בגלל הרפורמות הכלכליות שנעשו בזמן האחרון. גם שם יש איזה מעצור, שצריך יהיה לעבור אותו.

מר ר. וייץ:

אדוני היו"ר, אני רוצה להתנגד להקמת הישוב

המוצע.

השר י. נאמן:

מראה על המפה: תשמע, רענן, מפה ומטה אין אף ערבי. בכל הרכס הזה אין אף ערבי. הוא מתחבר לגיתית ולמשואה.

מר ר. וייץ:

אני רוצה להעיר את תשומת לב חברי הועדה, האחראים להקמת ההתיישבות ולעתידה, שהקמת ישוב נוסף בסביבות שכם, יוסיף קושי בטחוני שוטף עצום, עם תקלות ועומס, מבלי להוסיף מאומה לבטחונה ארוך הטווח של ישראל. משני נימוקים: ראשית, כל ישוב במקום כזה, ממילא מחסיר מחיזוק הקו האיסטרטגי לאורך הירדן, שבו יש לראות את הקו החשוב ביותר ולחזקו ככל האפשר. שנית - הוא רחוק מהמרקם האזורי של הישובים בגב ההר וכך מוסיף נטל כבד, כלכלי ושרותי, על גבה של המדינה. אני סבור, שאלה העוסקים בהתיישבות וקצת מנסים לראות את העתיד, גם הבטחוני וגם הכלכלי, חייבים להתנגד להקמת הישובים הללו.

ולאפשר להעביר את האמצעים המוקדשים להם לחיזוק יתר של הקו, שלדאבונני הגדול, אינו מתקדם בצורה שצריך להתקדם - ברמת הגולן, בקעת הירדן והערבה. אני מציע, שתחשבו מחדש, לפני שתתמכו בישוב הזה. אדוני היו"ר, תודה רבה.

השר י. נאמן:

תודה לך. אני רק רוצה לומר לך, שיש בתוכנו רבים, שרואים את כל השומרון ככזה שאפשר להתיישב בו, אבל גם בנימוקים ובגישה שלך, רענן, אני חושב, שכשמעלה-אפרים כאן, ופה ישנו רכס, שאין עליו כפרים, אז גם מבחינתך לא צריכה להיות התנגדות לגבי המקום הזה, אבל זכותך להתנגד.

מר ר. וייץ:

אדוני היו"ר, יש לי הצעה. נדמה לי, שהוכחתי מספר פעמים סביב השולחן הזה, שדעויותי מתייחסות לגופו של עניין ולא למי שאומר אותן. הוכחתי זאת היום בישיבה. על-כן, אני מציע, שתדחה את ההחלטה על הקמת הישוב, ושנינו (עם מי שאתה רוצה להזמין ומי שאני אדמין) נצא לשטח ונסתכל. אני מוכן לשקול את הנושא מתוך מחשבה פתוחה. אם אמנם, ישוב כזה יכול להוסיף לחייץ הבטחוני, מבלי שיוסיף לתחומי ישראל ישוב ערבי ניכר, אלא יראה כתיקון גבול, כפי שאני הצגתי את גוש עציון, מספר פעמים (וחנן, שעזרתי לו לעלות לשם, יודע מאז ועד היום הזה, שעשיתי מלאכתי נאמנה) אני מוכן להשתכנע. אדרכא, תדחה את הדיון ואני מוכן ומזומן לצאת איתך יחד, עם מי שאתה רוצה, לבדוק את העניין, על-מנת לחזור לשולחן הזה ולהביע את דעתי. תודה רבה. הצעתי רצינית.

השר י. נאמן:

אני אביא זאת להצבעה כאן, אבל בכל זאת, חוץ מזה, אהיה מוכן גם לצאת איתך, כדי שתהיה לך הרגשה שכדאי היה.

מר ר. וייץ:

לסייר איתך אצא תמיד ברצון. זה לא שייך לעניין.

השר מ. ניסים:

מה באשר למצב הקרקעי?

הגב' פ. אלבק:

זה שטח שהוכרז כאדמת מדינה. יש שם קרקע. אני לא רוצה להתערב בדיון האם יש שם ערבים או לא, אבל כשרצינו להכריז על המשך השטח שם אדמת מדינה, הקושי היה למצוא בפני מי להכריז, כי כמעט אין שם תושבים. הקצה המערבי הוכרז, הועבר לערערים והכל זמין לבניה. בהמשך מזרחה, עדיין לא הסתיים המועד, אבל על כל פנים, השטח המוצע בשלב זה הוא אדמת מדינה.

השר מ. ציפורי:

כל שטח שאינו מיושב, במדינת ישראל, הוא חשוב. אפשר להתווכח על עדיפויות. אבל כשיש אזור, שאין שם יהודים, יש שם אדמה ממלכתית פנויה, לפסול זאת, סתם כך, זה לא בסדר. אילו היית אומר, כי בסדר הקדימויות יש לך קדימה קודמת, אז על קדימויות אפשר להתווכח, אבל לפסול את זה, אני מתפלא עליך.

השר י. נאמן:

אני מבין, שלחברי הועדה, חוץ משר לפרופסור וליץ, בראית הקמת הישוב. תודה רבה.

הת/6 עופרים ב'

השר י. נאמן:

אנו באים לעופרים ב'.

מר מ. דקל:

אני אציג את עופרים ב'. עם הנושא הזה, אני נמצא כבר פעם שלישית בישיבה זאת. עופרים ב' הוא על הכביש שהולך ממצפה גבעת-כח לכיוון חלמיש.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

לפני כחודש, הנחנו שם את אבן פינה לעופרים א', של משרד התקשורת. בהמשך הגבעה יהיה עופרים ב'. מבחינת אדמות המדינה, הנושא סגור, כי האדמות הן אדמות מדינה. ביקשנו ממשרד הבינוי לבדוק את כל המערכת. כרגע אומר לי זאב, שהעניין לא סגור, אך נדמה לי, שאין כל סיבה שלא יהיה סגור.

אני רוצה להבהיר בקודה מסוימת. לעופרים ב' עומדים לעלות 3 גרעינים ויש להם 3 עמותות: גרעין של עולים מדורם אמריקה, גרעין של עובדי חברת החשמל וגרעין מעורב. במקום להקצות את הקרקע לעמותות, על מנת שאח"כ הן תעברנה זאת לחברה המכינה את התשתית, שהיא תחתום על החוזים המתישבים, עשינו קפיצת דרך וביקשנו מחברת "ערים" - חברה ממשלתית, המשותפת למינהל מקרקעי ישראל ולמשרד הבינוי - להכין את התכניות לכל שלושת הגרעינים ואח"כ יחתמו על החוזים עם כל גרעין וגרעין בנפרד. בדרך כלל, היינו מוטרדים את האדמה, בשלב א', לעמותה והעמותה היתה מבצעת הלאה. כאן יש מודל, שאם יצליח, נצטרך לאמץ אותו.

השר י. נאמן:

זה, באמת, מודל מעניין. אני חשבת, שהעניין

סגור.

סגן השר מ. דקל:

בלישיבת ההכנה, שנתקיימה לפני שבועיים, נאמר בשם
משרד הבינוי, שבעופרים הכל בדוק ומסודר.

מר ז. ברקאי:

החומר שיש לנו נבדק. אנו התייחסנו ל-1,050
דונם, שנמצאים מזרחה לכביש ולא התייחסנו לכל המשבצת. בשלב זה, ניתן לבנות שם
למעלה מאלף יחידות דיור.

כל הפיתוח עד ראש השטח - בגלל שזה קרוב לעופרים
ובהנחה שזה מתקשר אחד עם השני - הוא בסך הכל כ-80 מיליון שקל, לפי מדד אוגוסט.
אין משרד הבינוי מתקצב לזה ואיננו מתכוון לתקצב זאת.

סגן השר מ. דקל:

המשרד לא מתכוון לתקצב זאת בשנת התקציב
הנוכחית?

מר ז. ברקאי:

לא מתכוון לתקצב זאת בכלל.

דבר שני, יש שם בעיות תכנוניות, שצריך לפתור
אותן, תוך כדי מהלך התכנון.

הסידור עם חברת "ערים" בהחלט ניתן להיעשות והוא
יותר סימפטי מאשר הקצאה לעמותה, כשאינך יודע, בדיוק, עם מי אתה מדבר היום ועם
מי אתה מדבר מחר, אך הנושא, פורמלית, עוד לא הוחדר לגמרי. "ערים" טיפלה בזה
עד נקודת זמן ובשלב מסוים, הפסיקה לטפל עד לאישור ועדה זו.

סגן השר מ. דקל:

בינתיים, גם התהליך הפורמלי עם חברת "ערים"

נסתיים.

מר ז. ברקאי:

אנו קיבלנו לעיון את החוזה המוצע עם המשתכן.

ב-11 באוגוסט ש"ז כתבנו מכתב לחברת "ערים" וביקשנו תשובה עניינית, עם תיקון מספר הערות ביחס לחוזה בין "ערים" לבין התושבים העתידיים לחתום על החוזים. עד היום, לא קיבלנו תשובה למכתבנו זה ומדובר בכמה דברים, שנראים לנו די רציניים. לפיכך, הייתי מבקש לרשום הסתייגות בענין זה, שהאישור אינו פוטר את "ערים", את העמותות, או כל גוף אחר, לתקן את החוזים, כפי שאנו רוצים.

גב' פ. אלבק:

אני רוצה להעיר שני דברים, כדי שלא תהיה

אי-הבנה.

ראשית, עד כמה שאני יודעת, אין פה 1,050 דונם,

אלא בין 800 ל-900 דונם.

שנית, כדי שיהיה ברור שמדברים על אותו שטח, מה

שהוכרז אדמת מדינה זה נ.צ. 1549-1585.

מר א. בראון:

יש סכנה, שיקימו את הישוב במקום אחר? במה אתם

עוסקים?

מר ז' ברקאי:

זה לא ענין לוועדת השרים.

גב' פ' אלבק:

אני מציעה, שנתאם עם משרד הבינוי, לוודא שזה

השטח הנכון.

השר י' נאמן:

אני מציע לאשר את הישוב, אך הנני צריך להבדק

בין משרד הבינוי לגב' אלבק. שנית, רשמנו לפינוי, שמבחינה תקציבית, משרד הבינוי מתכוון להטיל על המתישבים או החברה, את הסכום של 80 מיליון שקל, בערכים של אוגוסט. כמו כן רשמנו, שיש פרטים, שחייבים להיות מסוכמים, לגבי המודל הזה, שאנו רואים בו נסיון מעניין ומבטיח, לגבי הדרך לטפל בהתישבות הפרטית.

סגן השר מ' דקל:

הסיכום מקובל, אך העובדה שמשרד הבינוי אינו

עומד לפתח את התשתית לראש השטח, למרות שעד היום, זה היה איזור, שנקרא איזור ג' ומשרד הבינוי כן עשה זאת, יכול להיות, שהיא מחייבת לקיים דיון של השרים בממשלת ישראל, לגבי מדיניות הסיוע ביהודה ושומרון. זהו מרכיב חדש לחלוטין.

השר י' נאמן:

בלאו הכי, אנו מתכוונים לקיים דיון תקציבי

עקרוני, בקשר לדברים שאמרתי בפתיחת הישיבה. יכול להיות, שדיון עקרוני זה לא יכנס לפרט מהסוג הזה, שמשרד הבינוי, אם אני מבין, רוצה לשנות את הנוהל לגבי איזור ג'. נצטרך לדון גם לגבי השיטה.

רשמנו את הענין, מבחינת כוונות משרד הבינוי,

לגבי ישובים באיזור ג'.

הת/7 הר-חלוץ: - יישוב קהילתי לעולים מארצות-הברית

השר י. גאמן:

אני עובר לנושא הגליל. רענן, אני סיפרתי שאתה, כחבר הועדה, ביקשת ממני לשים זאת על סדר היום ולמעשה, הנושא כמעט מסוכם. אני מבין, שטיוטת המסמך כבר קיימת, אך עדיין לא ראה אותה השותף הממשלתי, במקרה זה שר הבינוי.

השאלה היא אם אפשר לדחות את הדיון בנושא לישיבה הבאה. אמר לי יהודה דקל, שמבחינתכם, את הדיון בנושא העקרוני אפשר לדחות, אך הייתם רוצים להעלות, בכל זאת, את עצם ההחלטה לגבי שני ישובים. אני רוצה לשאול את יוסי מרגלית, אם הדבר אפשרי.

מר ר. ויצ:

אומר, תחילה, את עמדתי. אני מסכים לדחיה. אני חושב, שזה טוב, שהנושא הכללי יעובד על דעת שני השותפים.

אולם, ישנם שני ישובים, שעליהם אין חילוקי דעות וחשוב מאד לאשר אותם. ישובים אלה קשורים בשתי קבוצות מאד רגישות. מדובר בעולים שממתינים וכל פעם דוחים אותם. לכן, אני מבקש לאשר רק שני ישובים אלה, שעברו את כל הגלגולים ולגביהם אין כל חילוקי דעות.

לגבי כל השאר, אני מציע שועדה זו תקדיש ישיבה מלאה על כל נושא המצפים, יעודם, חלוקת התפקידים וכו'.

מר י' מרגלית:

כתוצאה מהגישות השונות והטיפוליים של הגורמים השונים, נוצרו פה ושם חילוקי דעות בדרך ההתיישבות בגליל. סברנו, שמן הראוי, שכל הגורמים, העוסקים ביזום ההתיישבות, ישבו ויגבשו עקרונות משותפים, שאותם יביאו לשולחן זה, בצורת מסמך עקרונות, המקובל ע"י כל הגורמים ובעקבות מסמך זה, תהיה התייחסות לכל ישוב וישוב, שלגביו תהיה יוזמה: (א) באיזו מידה הוא משתלב עם העקרונות; (ב) במידה שהוא נוגד את העקרונות, מהן הסיבות לתמוך בו. מסמך זה יישמש מעין מסמך מבחן ודרך פעולה לועדה.

הנושא טופל בצורה כזאת, שלמעשה יש הסכמה מלאה. פה ושם יש ניואנסים שונים לגבי ישוב זה או אחר.

היוזמה של המחלקה להתיישבות לגבי שני ישובים, כמו הר-חלוץ ואבטליון, אינה נוגדת את העקרונות, שהתגבשו בועדה המכינה. אנו רק סברנו, שמן הראוי להביא לועדה זו משהו מסודר ושלם.

באשר להר-חלוץ, למיטב ידיעתי, יש מצב קצת לא נוח למחלקה להתיישבות, עם אותה קבוצת עולים העומדת בפתח.

לגבי אבטליון, למיטב ידיעתי, המצב שונה לחלוטין, גם מבחינת התכנון וגם מבחינת הקבוצה.

אני הייתי ממליץ, שהועדה תקבל החלטה, שבישיבתה הקרובה, תאשר את כל מסמך הגליל. באשר להר-חלוץ, עקרונית מוסכם. נדמה לי, שלא טוב להכניס, מעבר להר-חלוץ, גם את אבטליון. מדוע לא להגיש עבודה מסודרת? יש מצב לא נוח לגבי הר-חלוץ, בבקשה, אך אל נרחיב את הרשימה. היום אין כל דחיפות באישור אבטליון.

מר ז. ברקאי:

אני חושב, שלזכות הנושא, לזכות המאמץ שנעשה על מנת לתאם עמדות ולכבוד העניין, לא יפה שיראה כאילו "חטפו" ישוב ואישרו אותו. ישנה הסכמה - ורענן מודע לה. לכן, אני חושב, שיפה יותר להגיד, שאנו יוצאים למרחב יותר גדול של פעילות בעתיד, על סמך תכנית מוסכמת בין שתי הזרועות המיישבות.

מר ר. ויצ:

אני, בהחלט, מסכים עם באי-כח משרד הבינוי. הבעתי קודם, שאני בעד הסכמה, בעד ויתורים הדדיים ובעד קו מבדיל, שכל אחד במקצועיותו יעשה את המלאכה הטובה ביותר.

אני מוכן לסגת לגבי אבטליון. אך לגבי הר חלוץ, אני רוצה להסב תשומת לבכם, שאי אפשר להסביר את הדחיה לקבוצת העולים מארה"ב. הם אינם מבינים זאת. יצא חיים שרת לפני שלוש שנים, הצליח מעבר למצופה, הוא עולה יחד עם הגרעין, שהוא רציני ביותר, להקים ישוב בגליל. הם שלחו הנה משלחת של 5 חברים, שעברו בשטח והשאירו אדריכל משלהם, שיושב עם האדריכל שלנו. אם נצא היום בלי החלטה, זה יהיה גרוע.

השר מ. ציפורי:

רענן, כולנו תומכים בכך.

סגן השר מ. דקל:

השאלה היא דרך ההתיישבות, במקרה זה. אני חושב, שלגבי הר חלוץ ואבטליון, שהם בחלק המזרחי, אין בועדה חילוקי דעות. בועדה, המורכבת משלושה משרדים, יכולים להתעורר חילוקי דעות לגבי החלק המערבי. לכן, אני בדעה, שהיום צריך לאשר את הר-חלוץ ואבטליון.

אילו הייתי בטוח, שכל הישובים יגיעו לוועדה בשבוע הבא ואפשר יהיה לאשר אותם, היינו מתייחסים רק להר-חלוץ. אך אינני בטוח בכך. לכן, מה שמוכן, צריך לאשר.

השר י. נאמן:

את הדיון העקרוני נקיים בפעם הבאה. אני מבין, שבגלל הדחיפות המיוחדת של נושא הר-חלוץ, בדון בו עכשו. לגבי אבטליון, אני מבין שאין דחיפות מיוחדת.

השר מ. ציפורי:

רענן, אתה מסתפק רק בהר-חלוץ?

מר ר. וייץ:

לשם דרכי שלום, אני מסתפק. אני איש מלחמה ידוע, אז אני יכול להרשות לעצמי לוותר בדרכי שלום.

השר י. נאמן:

אני מבקש, לקרוא הדיון העקרוני, להתחשב בהערות שהושמעו בתחילת הישיבה, לגבי קיום מסמך של ועדת מנכ"לים, שעסקה בנושא הגליל ושגם מתאם פעולות הממשלה בגליל יובא בחשבון.

יש עוד הערה כללית. לגבי בדיקת הצד הקרקעי בגליל, ביקשה גב' אלבק, שיבדקו זאת עם פרקליטות מחוז חיפה.

מר י. מרגלית:

מבחינת משרד הבינוי, זה נבדק. אני מניח, שגם מבחינת המחלקה להתיישבות, זה נבדק.

גב' פ. אלבק:

אני יודעת שלא נבדק, כי אמרו לנו במפורש,

שמסרבים לבדוק.

השר י. נאמן:

בדיון שהתקיים אצלי אתמול הסתבר, שיכולות להיות

אי-הבנות בענין זה. אמר יהודה דקל, שלגבי בדיקה זאת הוא פונה למינהל מקרקעי ישראל ומבחינתו, המינהל הוא שצריך לבדוק זאת עם פרקליטות מחוז חיפה. אני רוצה לדעת מהמינהל, אם הוא בודק זאת.

מר מ. שמיר:

הנושא התעורר בדיון, שהתקיים בענין מצפה נטופה.

גב' אלבק פרשה את החלטת ועדת השרים, או הממשלה, גם לגבי התלישבות בגליל.

אני מוכרח לומר, שלדעתי, אם אמנם נתקבלה החלטה

כזאת, או אם יש פירוש כזה, אז לכל הדעות, הוא איננו נכון, כי עפ"י החוק, על קרקעות המדינה אמון המינהל. אם יש איזו שאלה לגבי הבעלות על הקרקעות, על המינהל לתת את התשובה.

מטבע הדברים, אינני מתנגד לשתף פעולה עם גב'

אלבק. אך אם השאלה היא עקרונית, אני חושב, שאנחנו הכתובת.

גב' פ. אלבק:

אני רוצה להציג את הדברים, כי יש כאן המון

אי-הבנות.

השר מ. ציפורי:

זה כבר ויכוח, שמתקיים 6 שנים, ואולי גם מקודם.
כל מה שבתחום מינהל מקרקעי ישראל, הוא הסמכות. אם בא מישהו לערער על קרקע,
ואומר שמינהל מקרקעי ישראל חרג מסמכותו, פונים לגורמים משפטיים. לא מתחילים
את הבדיקות עם גורמים משפטיים, אלא עם "בעל הבית", שהוא המינהל.

מר א. בראון:

זה נכון - וגם ביהודה ושומרון צריך להיות כך.

השר מ. נסים:

לא יהיה דבר כזה.

גב' פ. אלבק:

אני חושבת, שאם היו מסבירים את הנקודה, אז כל
קריאות הביניים של "לא", היו קריאות ביניים של "כן".

כמובן, שהגליל הוא במדינת ישראל ובאחריות
המינהל. אך בגליל יש לנו הרבה מאוד משפטים תלויים ועומדים בהסדר קרקעות. היו
הרבה מאוד פסקי דין מסובכים להבנה, כולל פסקי דין בדיון נוסף.

לכן המינהל, בלי כוונה רעה, הביא לאי-הבנות
ונתעוררו בעיות עם הגליל. המינהל עובד יפה מאוד ועושה עבודה טובה מאוד. אך יש
לנו שם מאות רבות של משפטים פתוחים, גם בבית המשפט המחוזי בנצרת ובחיפה וגם
בבית המשפט העליון. גם השטחים הגדולים, שעליהם יש כבר פסקי דין, חלקם הם פסקי
דין כאלה, שמחייבים הרבה מחשבה, מה התוצאות שלהם וחלקם הם כאלה, שאחרי פסק דין
לטובת המדינה, נפתח המשפט מחדש - בעיקר אלה, שבהם "חטפנו" פסקי דין וניצלנו
הזדמנות, שהתובע לא היה ואז, שטחים גדולים נרשמו ע"ש המדינה אך בחלק ניכר מהם,

באו אחר כך בקשות לביטול פסק הדין. לכן, מבין התיקים התלויים ועומדים בבתי המשפט לגבי הגליל, יש מכל הסוגים, בין כאלה, שהמינהל בתום לב חשב, שמוכן מאליו שמדובר באדמות מדינה, בין כאלה, שעם קצת יותר מחשבה, גם המינהל היה יודע, שלא היה צריך באותו מקום לשבת.

כאשר לפני 5-6 שנים נתעוררו בעיות לגבי שטחים כאלה והגיעו למהומות, שהערבים זרקו אבנים על העובדים היהודים, במקומות שהתחילו להקים מאחזים והסתבר, שמדובר בשטח, שהערבים תובעים אותו ובכלל לא נרשם ע"ש המדינה - ולכן, בעצם, הם צודקים - היתה ישיבה, שכונסה ע"י מנכ"ל משרד ראש הממשלה דאז, בן-אלישר, עם היועץ לענייני ערבים, פרקליט המדינה ומנהל המינהל דאז. באותה ישיבה, לפי בקשת מנכ"ל משרד ראש הממשלה, היה סיכום פה אחד, שלפני שמקבלים החלטה שעולים על קרקע בגליל, יבדקו עם פרקליטות מחוז חיפה את הנתונים לגבי המשפטים שיש על אותה קרקע.

מאז אותו סיכום, כל השנים עבדנו לפי זה. הבעיה התעוררה, כאשר די לאחרונה, כשהגיעו לבית רימון ב', הבטיחו בחצי פה לקיבוץ הדתי מקום, שרשום בהסדר קרקעות אמנם ע"ש הנציב העליון, אך לטובת אנשי הכפר. אנו מבססים, עכשו, בכל זאת, למצוא דרך לצאת מזה. לגבי מצפה נטופה, המינהל היקצה שטח שרק שליש ממנו בבעלות המדינה ושני שליש בבעלות ערבית. אמנם, היו מאמצים לקנות שם קרקעות, אך הם לא הצליחו. לכן, לאחרונה, כל פעם שמועלה ישוב, אני שואלת, אם הדבר נבדק עם פרקליטות מחוז חיפה. לאחרונה קיבלתי את התשובה: לא נבדק, לא רוצים לבדוק.

אני חוזרת ומבקשת לסדר, לפני החלטה ולפני הקצאת שטח לישוב בגליל, כל עוד אנו במהלך משפטי של הסדרי קרקעות, לעמוד בסיכום, שנעשה אצל מנכ"ל משרד ראש הממשלה. לא מדובר בבדיקה שלי, אלא בבדיקה של פרקליטות מחוז חיפה, הנמצאת בשטח ואצלה מרוכזים התיקים הפתוחים.

השר מ' ציפורי:

כאן יוצאים מהנחה, שכל אזור אשם מראש. אם יש למינהל מסמכים, שהוא חושב שהם אמינים, אינני יודע למה צריך ללכת לבית משפט.

סגן השר מ' דקל:

השאלה כאן היא פרקטית ועקרונית. השתמע מהדברים, כפי שהיו בישיבה הקודמת, שכאילו לגבי כל שטח ושטח, מי שמתכנן, צריך את האישור של פרקליטות מחוז חיפה. מזה השתמע, שמנהל מקרקעי ישראל כאילו אינו שייך לנושא זה. אני רוצה להחזיר את הדברים למקומם, כפי שאני מבין אותם. נציג הממשלה הוא מנהל מקרקעי ישראל. כאשר משרד הבינוי, או הסוכנות, צריכים לתכנן, הם יפנו למנהל. חובת המנהל, בגלל הסיבוכים שהיו, לבדוק זאת יחד עם הפרקליטות.

השר י' נאמן:

אני רואה את דבריך כסיכום נושא זה.

בשאר לבו עניין הר-חלוצ.

גב' פ' אלבק:

לגבי הר-חלוצ ספציפית, שיבדקו זאת עם פרקליטות

מחוז חיפה.

מר י' דקל:

(מראה על מפה): האתר מוצע על המצוק הזקוף צפונה

מכרמיאל. זה יהיה הכביש, שעליו יש מחלוקת עם שמורות הטבע, שצריך לרדת ממעלות-כרמיאל, שמחלקו החדש יצא לכביש הגישה לישוב זה.

יורשה לי להוסיף עוד משהו. בקשר לגליל, הייתי רוצה למסור הודעה, שמאחר והיא סיכום של פרשה, כדאי שהחברים ידעו אותה. המדובר בדרך לקידום הבניה ביישובים והיא העובדה, שסוף-סוף, יש בידינו, לאחר עבודה מאומצת במינהל, חוזה להתישבותם של המתישבים. זהו גוסס מוסכם של חוזה, המורכב ממספר סעיפי מישנה. אני אומר, סוף סוף, כי לידתו היתה די ממושכת ואני חייב לציין, שמאיר שמיר, שעמד על ערשם של המצפים, הוא זה שדחף לכך, שחוזה כזה אמנם ינוסח. היום, במחוזות של המינהל, ישנם כבר הנוסחים. כל מתיישב יוכל כבר לגשת ולחתום על חוזה ואז זה יפתח לפניו את הדרך ל"בנה ביתך", במסגרת תכניות משרד הבינוי.

מר י. מרגלית:

אני מבקש הערה לגבי סעיף "שונוות" ודברי הפתיחה של יהודה דקל. הוא ציין את אזורי המאחזים ומצבם.

אני רוצה להביא לתשומת לב הועדה, שכאשר הוחלט על אזורי המאחזים, הודיע משרד הבינוי, שקצב הבינוי של המאחזים יהיה מותנה ביכולת התקציב ובמגבלות התקציב. הנסיון להכניס את האוכלוסיה פנימה, תוך ידיעה ברורה מהי המשמעות לגבי המתישבים....

ח"כ ח. פורת:

כדי לאנוס את משרד הבינוי.

מר י. מרגלית:

יש לי חשש, שלא תמיד נוכל להיאנס. לכן, מן הראוי שהועדה תדע, שתכנית התקציב מתבצעת תוך התייחסות מיוחדת לבושאים אלה, אך לא מעבר למה שאנו יכולים.

הת/1

ההתיישבות בגליל

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה מ. דקל וי. עסיה.

הת/2

ההשלכות התקציביות על ביצוע תכניות ההתיישבות

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות מתייחס להשלכות התקציביות של ביצוע תכניות ההתיישבות, כפי שמתפרסמים באמצעי התקשורת.

בדיון משתתפים: השרים י. נאמן, מ. צפורי ומר י. דקל.

הת/3

המאחזים בבתרונות ובאלישע

המנהל הכללי של החסיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית מודיע כי:-

א. איזרוחם יתבצע כאשר אפשר יהיה לעשות זאת מנקודת ראות הגרעינים וההחלטות על האפשרות התקציבית.

ב. לגבי אלישע - לאור הערותיה של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, הישוב יוקם 3 ק"מ צפון ומערבה למקום שהוחלט עליו בהחלטה מס. הת/80 של הועדה להתיישבות מיום כ"ח בתשרי התשמ"ד (5.10.83), במקום שבו ישנה קרקע, כאדמת מדינה.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטה מס. הת/80-א'(4) של הועדה להתיישבות מיום כ"ח בתשרי התשמ"ד (5.10.83):- להמליץ בפני המתכננים לראות באלישע גרעין לישוב גדול יותר.

./איזרוח

הת/4

איזרוח האחזויות:-

א. מול נבו

ב. בית הערבה

ג. נחל צורי

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה א. בראון, י. דקל, מ. דקל, א. עסיה, א. בוכמן, א. ויץ, ח. פורת והגב' פ. אלבק.

מחליטים בהמשך להחלטות מס. הת/11, מס. הת/22 ומס. הת/29 של הועדה להתיישבות מיום י' בשבט התשל"ט (7.2.79), מיום ג' באייר התשל"ט (30.4.79) ומיום א' בניסן התשמ"א (5.4.81), לאשר איזרוחן של האחזויות, כדלקמן:-

א. בית הערבה -

- (1) ייעוד היישוב - יישוב כפרי
- (2) מיקום: בנ.צ. 1975/1355, בצפון ים-המלח
- (3) אוכלוסיה: היישוב מתוכנן ל- 120 משפחות. בשלב א' תאוכלסנה 30 משפחות.
- (4) תעסוקה: חקלאות
- (5) מערכת אזורית: היישוב ישתייך למועצה האזורית מגילות ויקבל ממנה שירותים ציבוריים ומוניציפליים.

הועדה להתיישבות רושמת לפנייה את הודעתו של עוזר שר הבטחון לענייני התיישבות כי על-פי החלטת "ועדת גבת", נועד היישוב להיות קיבוץ של התק"מ.

ב. מול נבו -

- (1) ייעוד היישוב: יישוב כפרי
- (2) מיקום: בנ.צ. 1985/1365
- (3) אוכלוסיה: היישוב מתוכנן ל- 120 משפחות. בשלב א' תאוכלסנה 30 משפחות
- (4) תעסוקה: חקלאות

./מערכת

(5) מערכת אזורית: היישוב ישתייך למועצה האזורית מגילות ויקבל ממנה שירותים ציבוריים ומוניציפליים.

הועדה להתיישבות רושמת לפניה את הודעתו של עוזר שר הבטחון לענייני התיישבות, כי על פי החלטת "ועדת גבתי", נועד היישוב להיות קבוץ של התק"מ.

ג. בחל צורי -

- (1) ייעוד הישוב: יישוב כפרי
- (2) מיקום: בנ.צ. 194/149, 6 ק"מ מצפון ליריחו.
- (3) אוכלוסיה: היישוב מתוכנן ל- 160 משפחות. בשלב א' תאוכלסנה 30 משפחות.
- (4) תעסוקה: חקלאות
- (5) מערכת אזורית: היישוב ישתייך למועצה המקומית בקעת הירדן.

ד. הועדה להתיישבות רושמת לפניה את הודעת המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית כי האיזרוח בפועל של היישובים הנ"ל ייעשה במסגרת האפשרויות התקציביות לביצוע הכשרת הקרקע והפיתוח וכי בשלב זה ייעשו התכנון, ההתגבשות של הגרעינים המיישבים והפיתוח של המערכת האזורית הקשורה לעניין.

תל-חיים: - הקמת יישוב קהילתי במסגרת פיתוח גוש התיישבותי

הת/5

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. צפורי, י. באמן, מ. נסים; ה"ה י. דקל, ר. ויץ והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי ההתיישבות לאשר כדלקמן, הקמתו של יישוב קהילתי בשם תל-חיים.

./היישוב

היישוב יוקם במסגרת פיתוח גוש התיישבותי אשר נקרא בשם הכללי - תל-חיים:-

- א. מיקום היישוב: בנ.צ. 1792/1753, כ- 8 ק"מ דרומית לאלון מורה.
- ב. אוכלוסיה: התכנון הראשוני מקיף 250 יחידות דיור. בתכנון הסופי תהיינה 1,000 יחידות דיור.
- ג. תעסוקה: תעשיה, מסחר, שירותים ותיירות.
- ד. מערכת אזורית: היישוב ישתייך למועצה האזורית שומרון ויקבל ממנה שירותים ציבוריים ומוניציפליים.

עופרים ב'

הת/6

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה מ. דקל, ז. ברקאי, א. בראון והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ס י ם בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי ההתיישבות, לאשר כדלקמן הקמתו של יישוב עופרים ב':-

- א. (1) המיקום המוצע ליישוב הוא בנ.צ. 1550/1575, בחבל בנימין.
- (2) המיקום המדויק ייבדק וייקבע על-ידי משרד הבינוי והשיכון ומנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה.
- ב. ליישוב יעלו 3 גרעינים:-
 - (1) גרעין עולים מדרום אמריקה
 - (2) גרעין של עובדי חברת החשמל
 - (3) גרעין מעורב
- ג. חברת "ערים" תכין את התכניות לכל שלשת הגרעינים האמורים ובשלב מאוחר יותר ייחתמו החוזים עם כל אחד מן הגרעינים בנפרד.
- ד. בשלב זה ניתן לבנות במקום למעלה מ- 1,000 יחידות דיור.
- ה. הפיתוח לראש השטח, בסה"כ כ- 80 מליון שקל - לפי מדד חודש אוגוסט 1983, יוטל על-ידי משרד הבינוי והשיכון על המתיישבים או החברה.

./הר חלוץ

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים י. נאמן, מ. צפורי, מ. נסים;
וה"ה ר. ויץ, י. מרגלית, ז. ברקאי, מ. דקל, מ. שמיר,
א. בראון והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי
ההתיישבות, לאשר כדלקמן, הקמתו של הר חלוץ, יישוב
קהילתי לעולים מארצות-הברית:-

א. מיקום: היישוב יוקם בנ.צ. 1795/2615, מצפון
לכרמיאל, בחלקו המזרחי של הר חלוץ.

ב. אוכלוסיה: היישוב מתוכנן ל- 200 יחידות דיור.

ג. תעסוקה: תעשיה, קייט ושירותים באזור.

ד. מערכת אזורית: היישוב ישתיך למועצה האזורית משגב
ויקבל במסגרת זאת שירותים ציבוריים ומוניציפליים.

ה. מינהל מקרקעי ישראל יבדוק את סוגיית הקרקע המיועדת
ליישוב, עם פרקליטות מחוז חיפה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת